

Financieringssystematiek omgevingsdiensten samenvatting

John Rayer – Arena Consulting
Evert Bovens – Buiten Organisatieadvies

20 juni 2024

Inleiding

Wat bereiken?

Robuuste omgevingsdiensten met een stabiele financiering.

1. Ontwerp een financieringssysteem voor OD's als basis voor robuuste taakuitvoering.
2. Bepaal de mogelijkheden voor verankering van deze systematiek.

Status

Vastgesteld op 20 juni 2024 in Bestuurlijk Overleg IBP-VTH

Werkwijze

- Documentenstudie
- Interviews werkveld
- Quick-scan vergelijking andere samenwerkingsverbanden
- Consultatie juridisch, financieel en bestuurskundig experts
- Eindoordeel en advies

Inhoudsopgave

1. Knelpunten en opgaven
2. Context
3. Verdieping systematiek
4. Wat levert 't op?
5. Implementatieadvies

1. Knelpunten en opgaven

Knelpunten

1. Beschikbare middelen van een OD zijn niet gebaseerd op takenpakket, problematiek in de regio, ambities van opdrachtgevers en maatschappelijke ontwikkelingen.
2. OD's onvoldoende geëquipeerd bij nieuwe opgaven, te weinig middelen voor o.a. collectieve taken, kennisontwikkeling en innovatie.
3. Nadelen van afrekenen op output ($P*Q$)
 - Regionale opgaven niet centraal
 - Schommelende opbrengsten
4. Fragmentatie in stelsel
 - Geen zicht voor stelselverantwoordelijke
 - Geen synergie tussen diensten / hoge administratieve lasten

Weinig waarborgen op stelselniveau dat OD's over voldoende middelen beschikken om de taken uit te voeren.

Opgaven:

- De financiering van de OD's is **gekoppeld aan** het takenpakket, regionale opgaven, ambities van opdrachtgevers en maatschappelijke ontwikkelingen (landelijke opgaven);
- De financiering **stabiel en toekomstgericht**, zodat OD's onafhankelijk én met een professionele distantie kunnen opereren nu en in de toekomst.

2. Context

Opdracht

Bestuursrechtelijke verhouding

- Bevoegdheid taken ligt bij gemeenten en provincie
- Financiering taken omgevingsdiensten loopt via gemeenten en provincies
- Ministerie I&W is stelselverantwoordelijke, Ministerie BZK houdt financieel toezicht, interbestuurlijk toezicht op taakuitvoering Provincie cq Rijk.

Omgevingsbesluit (artikel 13.10 en artikel 13.12)

- Basistakenpakket verplicht bij omgevingdiensten: gemeenten en provincies eigenaar
- Inzichtelijk maken benodigde middelen regionale **VTH-strategie (U&H-strategie)**
- Waarborgen benodigde middelen in begroting

Opdracht stuurgroep: ~~norm~~financiering voor robuuste omgevingsdiensten

- Advies Cie. Van Aartsen: landelijke normfinanciering
- Onderzoek Kokx de Voogd:
 - Landelijke normfinanciering kan niet binnen het VTH stelsel en Financiële verhoudingswet

Afspraken zijn niet afdwingbaar binnen huidige bestuurlijke verhoudingen

- Financiering van omgevingsdiensten is bevoegdheid van eigenaren (gemeenten en provincie)
- **Geen wettelijke basis voor uniforme financieringssystematiek: draagvlak is essentieel**

Context heeft gevolgen voor mogelijkheden (beperkingen) financieringssystematiek én implementatietraject.

3. Verdieping systematiek

Basis

Financieringssystematiek

Spelregels over hoe je de benodigde middelen bepaalt

Bouwstenen

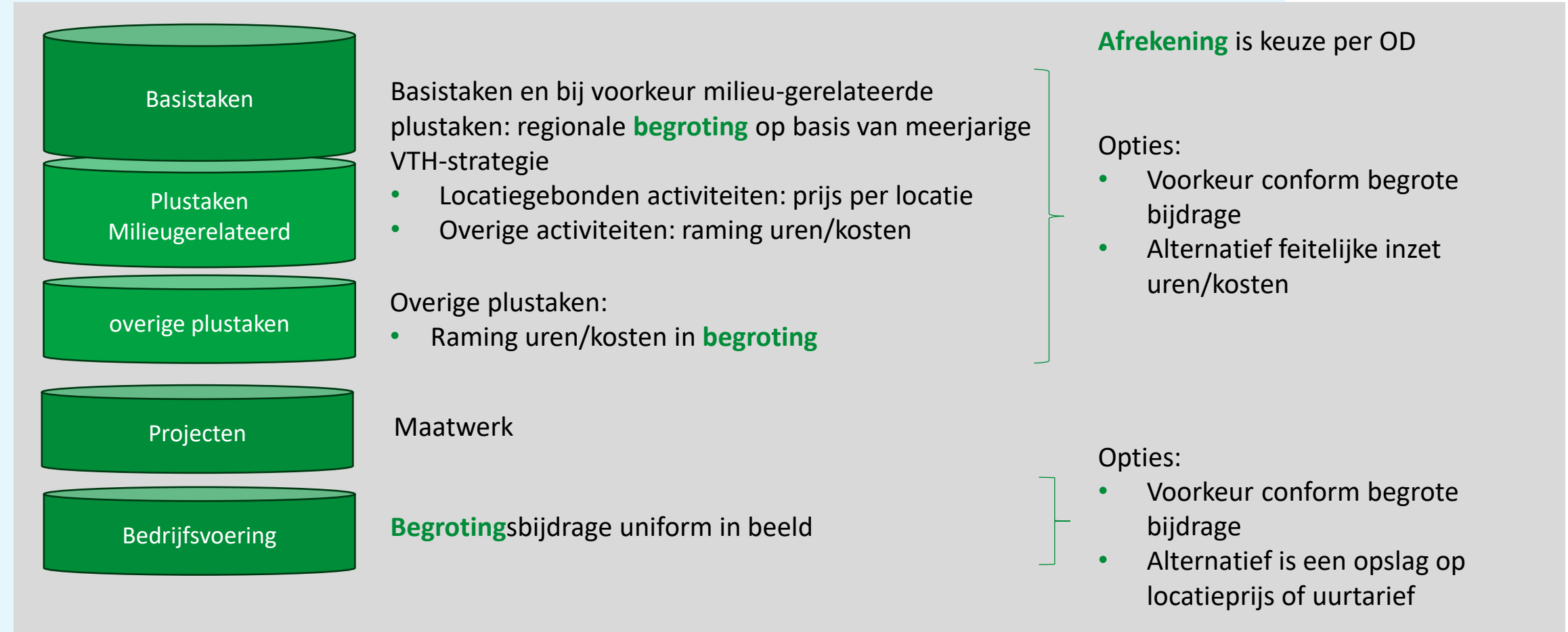
- A. Begroten:** bepalen van de benodigde middelen en de verdeling van de inbreng van de middelen over de deelnemers
- B. Plannen en programmeren:** vertalen van het werkpakket naar een uitvoeringsprogramma
- C. Sturen:** inzichtelijk maken en bewaken van de voortgang van de realisatie van het uitvoeringsprogramma en de inzet van de beschikbare middelen
- D. Afrekenen:** bepalen van de gerealiseerde inzet en de daadwerkelijke bijdrage van deelnemers

Taken

- A. Basistaken:** wettelijke taken van een OD die deelnemers verplicht moeten inbrengen.
- B. Plustaken:** taken die deelnemers vrijwillig inbrengen bij een OD. Onderscheid in de systematiek tussen:
 - A. Milieu-gerelateerde plustaken
 - B. Overige plustaken
- C. Projecten:** afgebakende taken met een begin en een einddatum met aparte financieringsafspraken.
- D. Bedrijfsvoering:** taken ondersteunend aan het primair proces. Betreft overhead, maar ook bijvoorbeeld het VTH-systeem

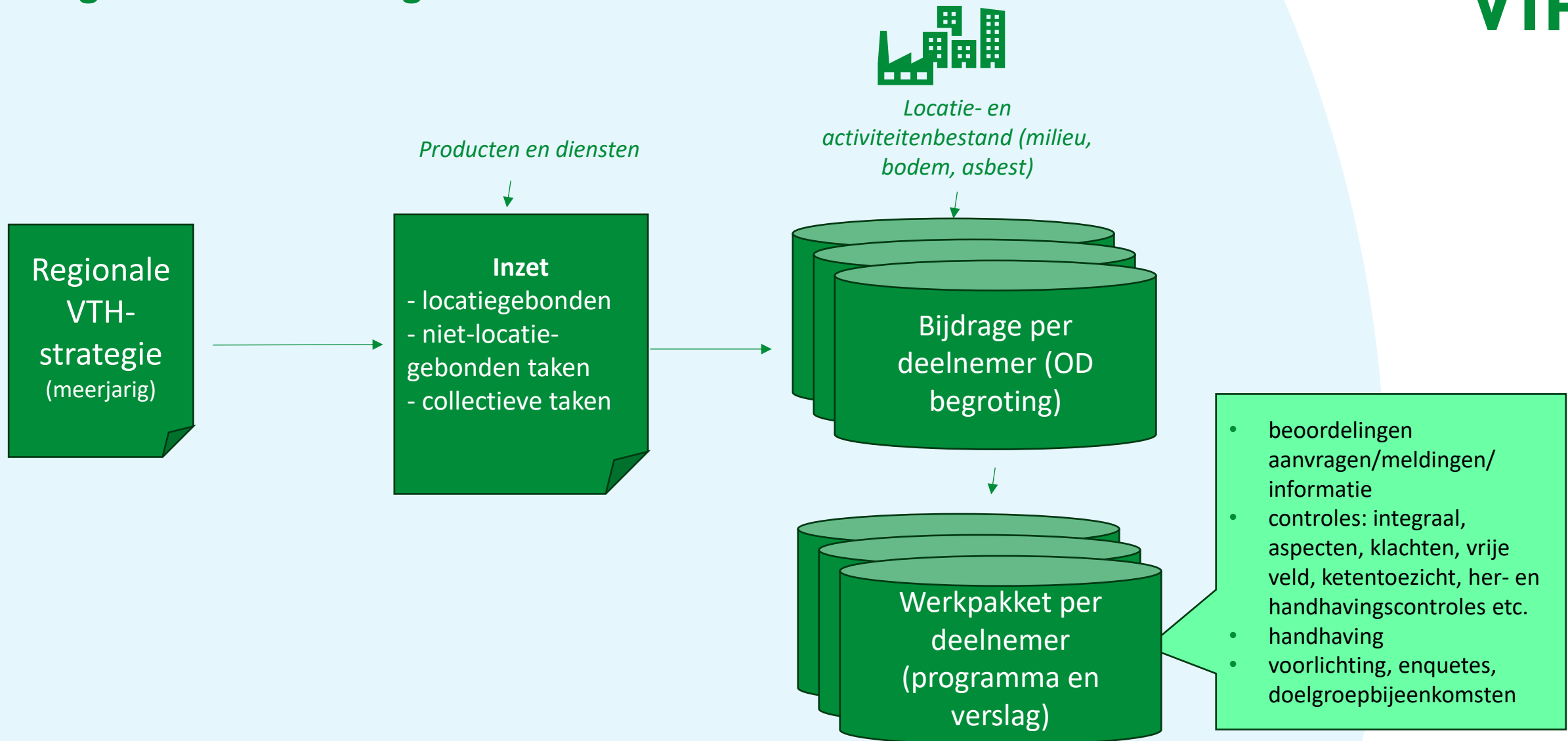
3. Verdieping systematiek

Essentie

3. Verdieping systematiek

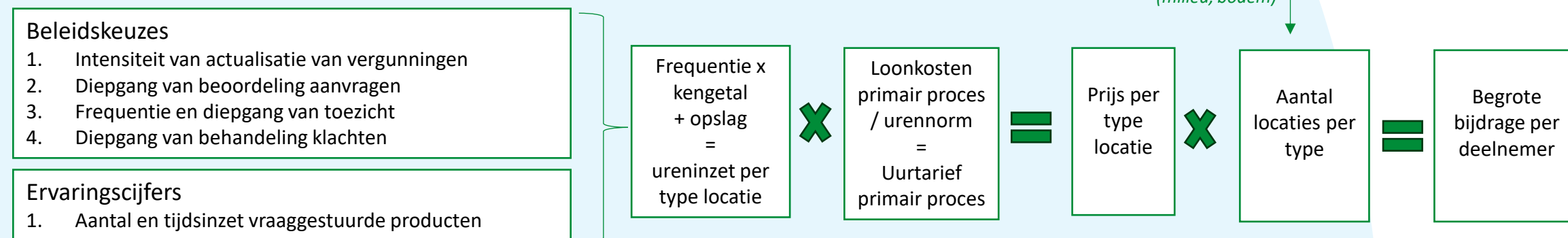
Regionale financiering

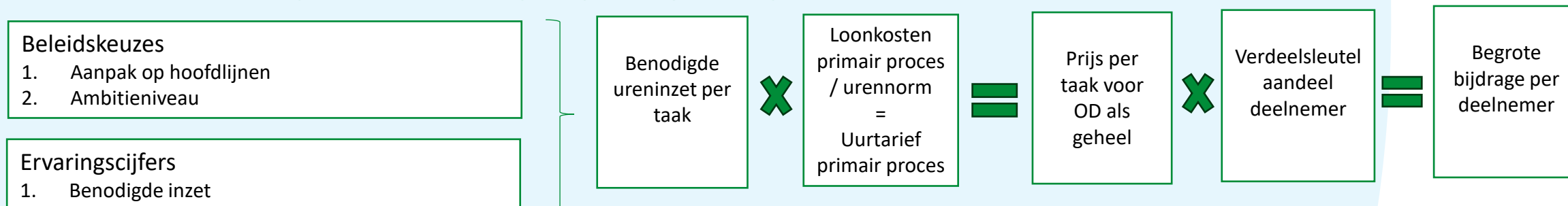
3. Verdieping systematiek

Regionale financiering

Berekening begroting locatiegebonden taken

Schematische weergave berekening begroting overige taken

4. Wat levert 't op?

1. Koppeling in begroting tussen regionale opgaven en benodigde financiering
2. Vergroting stabiliteit financiering OD's
 - Vaste dekking bedrijfsvoering
 - Garanties voor meerjarige inbreng basistaken en plustaken
 - Voldoende middelen voor innovatie en kennisontwikkeling (KPI's)
3. Landelijk inzicht, minder fragmentatie
 - Omvang basistaken
 - Kostenverschillen
 - Mogelijkheid om minimale begroting te berekenen (benchmark)
4. Meer gezamenlijkheid: sterker stelsel
 - Uniforme definities en begrotingsopbouw
5. Efficiëntere OD's
 - Minder administratieve beheerlast door landelijke uniformering
 - Middelen van OD gericht ingezet op doelen VTH-strategie

5. Implementatieadvies

Stelselniveau

Landelijk ontwikkelen onder *regieteam* door *expertteam financiering* en *expertteam PDC*

1. Leidraad impactanalyse en uitrol systematiek
2. Monitoring van ervaringen
3. Bepalen typen locaties
4. Definities bedrijfsvoering, berekeningswijze productiviteitsnorm en uurtarief
5. Stelsel PDC met onderscheid taken in locatieprijs, collectieve taken en overige basistaken
 - *Randvoorwaarde: duidelijkheid definitie basistaken*

5. Implementatieadvies

Regioniveau

Nu al mogelijk: geef een voorzet

1. Bespreking met deelnemers keuzen en impact
2. Actualiseren/specificeren VTH-beleid
3. Onderscheid takenpakket in begroting
4. Begroting conform IV3
5. Bepalen uurtarief excl. bedrijfsvoeringskosten

Na oplevering onderdelen expertteam

6. Impactanalyse
7. Spelregels vastleggen in regeling
8. Onderscheiden locaties per type
9. Doorvertaling stelsel PDC naar administratie
10. Kengetallen actualiseren, bepalen gemiddelde jaarinzet per type locatie
11. Uurtarief en productiviteitsnorm berekenen o.b.v. stelseldefinitie
12. Doorrekenen begrote bijdrage per deelnemer en besluit herverdeeffecten

Hulp van ondersteuningsteam komt beschikbaar

5. Implementatieadvies

Bestuurlijke keuzen*

1. Beleidskeuzen (VTH-strategie) uitwerken / harmoniseren: komen tot regionale norm
 - Diepgang taakuitvoering (beoordeling, toezicht, klachtafhandeling) en gevolgen voor kengetallen
 - Frequenties/intensiteit van taakuitvoering, o.a. toezicht, ketenaanpak
2. Welke kostenposten onderbrengen in locatieprijzen, niet-locatiegebonden taken of in collectieve taken?
 - Stelseluitwerking volgt eind 2024
3. Sturing op uitvoering: bepalen hoe (diepgaand) inzicht, grip en bijsturing van opdrachtgever mogelijk is
4. Herverdeeleffecten gaan optreden: faseren invoering beleid / systematiek?
5. Afrekenen van basistaken en bij voorkeur milieugerelateerde plustaken: op basis van feitelijke kosten of op begrotingsbasis?
6. Afrekenen bedrijfsvoeringskosten: op basis begrote bijdrage of als opslag op uurtarief/locatieprijs?

** Naast deze bestuurlijke keuzen dienen ook diverse operationele keuzen gemaakt te worden*